

אז פגעו לי בפרטיות,

So what

אף שרובנו מתחרטים על מעשים אחרי שעשינו אותם, יש המתחרטים על שלא העזו מעולם לעשות מעשים מעוררי חרטה... בני נוער ואנשי חינוך בגבעתיים מקדמים את זכות הבוגר להתחרט על מה שעשה כנער ולמחוק כליל את עקבות הפשלות המוקדמות. כנס DELETE חשף מבוכה חינוכית ומעשית עמוקה

אלעד מרגל

המעוגנת באמנה הבינלאומית לזכויות הילד. מאות הורים, מורים ובני נוער התקבצו ובאו לתיאטרון גבעתיים, כדי לפעול למען קידום החוק. הם נחשפו לנתונים מדאיגים שהציגו חברי מועצת הנוער העירונית על נזקי החשיפה של נוער ברשת; האזינו לדבריה של השופטת גלית מור ויגוצקי, נשיאת בתי המשפט לנוער על החמלה שיש לגלות כלפי משוכות נעורים בדיעבד; צפו בפאנל של ארבע נשים חזקות (כהגדרת המנחה) – עורכות דין וחברות כנסת; ולבסוף צפו במשפט מבויס שהציגו בני נוער ובו עסקו בשאלה אם יש לאלץ את חברת פייסבוק להיעתר לבקשתה של נערה למחוק תמונה המציגה לראווה כוכב ים שמצאה על החוף לאחר שהפרסום מנע ממנה, שנים רבות לאחר מכן, להתקבל לחברה להגנת הטבע. הכנס נפתח בדבריו של הנשיא אובמה:

במצולות השכחה ברבות השנים כמו שבת נעורים, אך כשהם נשארים צרובים בצורת תמונות על הזיכרון האינטרנטי, עלולות להיות להם תוצאות ארוכות טווח על הדימוי העצמי, השייכות החברתית, הקבלה לצבא ולמקומות עבודה ועל בחירת בן או בת זוג עתידיים.

בני נוער ואנשי חינוך מגבעתיים החליטו לעשות מעשה: הם פנו למפקחת לזכויות תלמידים במשרד החינוך, גב' טובה בן-ארי, והיא הפנתה מכתב לח"כ יפעת שאשא ביטון, יו"ר הוועדה המיוחדת לזכויות הילד. הגידון: קידום חוק Delete בדבר "הזכות להישכח". אם קטין עד גיל 18 בחר להסיר תמונה שהעלה למרשתת, ההסרה תמחק גם את עקבות הפרסום אם צד שלישי העתיק את התוכן והפיץ אותו. חוק זה מגלם לדעת יוזמיו את זכותם של ילדים לפרטיות, זכות

עוד שבני נוער בישראל מתהלכים בחצר בית הספר לעיני המורים ובפיקוח ההורים, התבגרותם האמיתית והסוערת מתרחשת מאחורי המסך, ברשתות החברתיות באינטרנט. שם מתחוללת דרמה נפשית שתשפיע על עיצוב זהותם ויכולתם לקשור קשרים בריאים בעתיד. הרחק מעיני המורים וההורים המודאגים, בני נוער מצלמים את עצמם ואת חבריהם בשלל מצבים ומעלים לרשת תמונות של עצמם וחבריהם. עכשיו הם משתעשעים בתמונות, אך בעתיד הם עלולים להתבייש בהן ולשלם מחירים על העלאתן. רגעים כאלה עשויים לשקוע

מכבד ומפרגן מאחורי המסך?

2 אם שיה על האפשרות למחוק דימוי שלילי באינטרנט זוכה לתהודה נרחבת כל כך, האם לא כדאי לשאול תחילה איך קורה שהנוער שלנו מכלה את זמנו באינטרנט בהעלאת תמונות סלפי בזמן שהוא מסוגל, ללא ספק, לעשות דברים גדולים באמת? האם אפשר לצפות מהנוער לגלות אחריות ובגרות, כפי שקורה בחברות רבות בעולם, החל מגיל 12-13, במקום שתעלה שופטת נוער ותטען שהמוח של הנוער אינו מפותח דיו?

3 למי מופנית הקריאה להעמיק בחינוך בנושא האינטרנט? למשפחה? זה לא סביר. אם אבא עומל לפרנסתו ואימא היא אשת קריירה (או להפך), ממי בבית הריק יקבלו הילדים את התבונה והרוגמה האישית שתנחה אותם כיצד לתקשר בסבך הרשת? לבתי הספר ולמורים? אולי, אבל כלום יש לאחרונים משאבי ידע ותעצומות נפש לצורך הכניסה לתוככי העולם הסבוך הזה? בחלק האחרון של הכנס הציגו משפט מבויים על הבמה. ההשקעה התיאטרלית וחשיבת העומק ניכרו בו. טובה בן-ארי, המפקחת הארצית על זכויות ילדים ונוער במשרד החינוך, לבשה גלימת שופטים והתבקשה להכריע אם על חברת פייסבוק להיעתר לבקשתה של קטינה להסיר תמונה שפרסמה עם כוכב ים בידה – תמונה שמנעה ממנה להתקבל לשנת שירות בחברה להגנת הטבע. "ילדה תמימה וטהורה, חלום חייה נהרס בגלל חברה שלא רוצה להסיר תמונה, כי זה יעלה לה כסף", טען בפאתוס הנוער שייצג אותה. נציגת פייסבוק טענה לעומתו שמדובר בחברה כלכלית המספקת שירות בחינם, והיא אינה יכולה לפתוח את לבקשות המוניות של לקוחות למחוק את עקבות המורשת הדיגיטלית, שהקטינים יצרו לעצמם. בן-ארי פסקה לבסוף כי על החברה להיענות לבקשות כאלה של קטינים ועם זאת על הנערה שהעלתה את התמונה של כוכב הים להעביר פעילויות חינוכיות בנושא בבתי ספר.

כנס DELETE ננעל בשאלה הקטנה אם יהיה אפשר למחוק על פי חוק עקבות של תמונות שאדם העלה לאינטרנט בעודו קטין ובשאלה הגדולה אם אדם יכול ללחוץ delete על עברו כלפי החברה. החוק היהודי אוסר על "הונאת דברים" – אין להזכיר לאדם שתיקן את מעשיו את עברו המפוקפק. אך גם אם יצליחו בני הנוער של גבעתיים לקדם חוק כזה מול הרשתות החברתיות באינטרנט, האם יצליחו ללחוץ delete על הבושה שצרכו התמונות הללו בנפשם? ■

הפרטיות שלנו. אני לא חושבת שתועיל חקיקה. יש לפעול באמצעות חינוך, מודעות ומניעה". מנגד, ח"כ סויד העלתה הצעה "להחליף דיסקט ולהיפטר מהמודל הישן של הפרטיות. אדם בימינו צריך לפתח אופי חסין ולא להתרגש מכל פגיעה בפרטיות. אז פגעו לי בפרטיות, So what"? בהמשך גלשה השיחה בפאנל לשיח אימהות על גבולות ההתערבות שלהן בתקשורת הסלולרית של

מימין למעלה ובכיוון השעון: יפעת שאשא ביטון, רן קוניק, השופטת גלית ויגוצקי, ענבל רובינשטיין, גילי תמיר, רויטל סויד

הנשיא אובמה: "אם אזרחי ארצות הברית היו רואים תמונות שלי מגיל 16, לא בטוח שהייתי נבחר לנשיא"

הילדים. שתיים מהן הודו שהציצו לילדיהן בווטסאפ, והשתיים האחרות סיפרו על יחסי אמון וכיבוד פרטיות.

1 במהלך הכנס עלו ברעתי שלוש תמיהות: ארבע נשים מובילות בחברה הישראלית נכנסו שוב ושוב זו לרברי זו ותבעו לעצמן את רשות הדיבור מול קהל השומעים. קשה להימלט מהמחשבה שאם כך נראית תקשורת בין חברות כנסת מובילות, פנים אל פנים, לעיני הנוער, מניין התקווה שבני הנוער ינהלו שיח בוגר,

"אם אזרחי ארצות הברית היו רואים תמונות שלי מגיל 16, לא בטוח שהייתי נבחר לנשיא". אולם לא נוסטלגיה אפיינה את הכנס, אלא היערכות לעתיד: "מחקרים עדכניים מלמדים שהחלק במוח שאחראי על קבלת החלטות מגיע לבשלות רק בגיל 24", ניחמה נשיאת בתי המשפט לנוער, השופטת גלית מור ויגוצקי, את ההורים ההמומים והמורים הנבוכים באולם נוכח התמונות שמעלים ילדיהם ותלמידיהם לרשת. השופטת הזהירה את הנוער: "אם ההורים ירצו להסיר פרסום שלילי שלכם מהרשת, יהיה להם קשה מאוד להגן עליכם מול החברות המפעילות". לרבריה, "למעלה משישים אחוז מהבקשות נדחות. לכן, זכרו שזה עניין של בחירה, חשבו פעמיים לפני שאתם מעלים תמונה לרשת, אם זה פוגע בעצמכם או בזולת, וקחו אחריות על מעשיכם, כי כדברי המשורר דוד אבידן, 'התם נשאר על הקיר'".

בהפסקה שוחחתי עם בני נוער מגבעתיים, ששלחו נציגות של עשרים תלמידים מכל בית ספר בעיר. לינוי שוקרון, תלמידת י"א: "באתי לכנס כדי לשאוב כמה שיותר מידע בנושא הזכות לפרטיות באינטרנט, מידע שלא נחשפים אליו בבית ספר. אני מבינה שאין כמעט חוקים שמגנים על פרטיות באינטרנט, ואם בצבא יבדקו את העבר שלי בפייסבוק, חשוב לי להיות זהירה ומודעת ולהעביר הלאה את המסר לחברים מהכיתה". רוני שנהב, תלמידת י"א, סיפרה: "ידיד שלי רצה להגיע ליחידה מובחרת בצבא ומצאו בפייסבוק תמונות שלו עם אלוהול. לא קיבלו אותו בגלל זה". ימית שמעון, תלמידת י"א, הוסיפה: "בעיניי הכי חשוב להעלות מודעות לתופעת השיימינג. בני נוער מביישים, מקללים ומפיצים שמועות על חבריהם באינטרנט. חייבים לעקור את התופעה מהשורש". ימית, תלמידת י"א, הפנתה מסר למורים: "אנו זקוקים לכם, המורים. לא כרי שתתערבו לנו או תטיפו לנו, אלא פשוט כדי לדבר אתנו בגובה העיניים". בפאנל הנשים החזקות השתתפו ח"כ ד"ר יפעת שאשא ביטון, יו"ר הוועדה לזכויות הילד בכנסת; ח"כ רויטל סויד, עו"ד פלילית ויו"ר השדולה למאבק באלימות ברשת; עו"ד ענבל רובינשטיין, לשעבר הסנגורית הציבורית הארצית; וח"כ מירב בן-ארי, שפועלת רבות למען נוער בסיכון. "עם לשון הרע ופגיעה בפרטיות אפשר עוד איכשהו להתמודד משפטית", אמרה עו"ד רובינשטיין. "הבעיה הקשה היא מה שקטינים עד גיל 18 מעלים על עצמם. זה חלק מתופעה כוללת: מצד אחד אנחנו חושפים את עצמנו, ומנגד רוצים להגן על